

הכנס המדעי ה-13
מחקר, עיון ויצירה באורנים – תשע"ב

**סימפוזיון: סטריאוטיפים מגדריים
בתקשורת, במתמטיקה...ואיפה לא?**

מתדיינת: לילך לב ארי

סטריאוטיפים מגדריים בתקשורת, במתמטיקה... ואיפה לא?

Gender stereotypes in the media, in Mathematics and wherever...

מציגים: אריאל פרידמן, דוד מיטלברג, צביה מרקוביץ

מתדיינת: לילך לב ארי

סטריאוטיפים מגדריים נוכחים בתחומים רבים של חיינו. בסימפוזיון זה נתמקד בסטריאוטיפים מגדריים בתחום התקשורת ובתחום המתמטיקה, נדווח בקצרה על ממצאי מחקרים, ונקיים דיון עם הקהל לגבי סוגיות שיידונו ולגבי סוגיות נוספות הקשורות במגדר ובטיפול בנושא בהכשרת המורים. אנו מבקשים לתת בכך ביטוי לנראות ולמודעות המגדרית בעיקר בקרב אנשי חינוך.

סטריאוטיפים של גילנות ומיננות בתקשורת: המקרה של ערוץ המוזיקה הישראלי

Ageism and sexism in the media: The case of the Israeli Music Channel

Arielle Friedman

אריאל פרידמן

ביטויים של אידיאולוגיה גילנית כלפי נשים מבוגרות בתקשורת מלווים בייצוג סטריאוטיפי שלהן, בעיקר שלילי, כמי שהן פגומות בהגדרה בחברה שבה סטנדרטים של נעורים ויופי הם ערך מרכזי (Hant, 2007). בסקירה עכשווית ומעודכנת של 30 מחקרים משנות ה-2000 ועד היום על ייצוג נשים וגברים בפרסומות, נמצאו ממצאים דומים ברחבי העולם. התקשורת מנכיחה נשים צעירות בלבד, ואף כי קבוצת הגיל הצעירה מועדפת גם בייצוג גברים, בכל זאת קבוצת הגברים בגיל הביניים נוכחת בשיעור דומה לזו הצעירה, מה שאין כך בקבוצת הנשים בגיל הביניים שנוכחותה מועטה (Furnham & Paltzer, 2010).

בחנית נוכחותם של גברים ונשים מבצעים בקליפים ישראלים המשודרים בערוץ המוזיקה הישראלי (ערוץ 24) מגלה תת-ייצוג כמותי מובהק של נשים. כשבוחנים את גיל המוזיקאים המופיעים, נמצא שבעוד שגברים נוכחים בקליפים גם כמבוגרים, הנשים הן צעירות בהרבה ואילו מבצעות מבוגרות נוכחות בצורה מזערית בקליפים ישראלים. ממצאים אלה עומדים בהלימה עם היות התקשורת הישראלית מעצימה של אי-השוויון בין גברים ונשים כפי שמשקף בזיאנרים ובאמצעי תקשורת שונים הן בשיעור והן באופן ייצוגן של נשים (למיש, 2007).

סטריאוטיפים מגדריים אצל מורים למתמטיקה

Gender stereotypes amongst Mathematics teachers

David Mittelberg

דוד מיטלברג

במחקר בינלאומי נמצאו סטריאוטיפים מגדריים בקרב שלוש קבוצות מורים למתמטיקה: אוסטרלים, ישראלים-יהודים וישראלים-ערבים. הממצא הבולט ביותר הוא שמורות ישראליות-ערביות השיבו באופן דו-משמעי לשאלונים, כך שמחד הן מחזקות סטריאוטיפים לפיהם יתרון של בנות מועט יותר, ומאידך ביטאו דעות המפריכות אותם. המורות ייחסו חשיבות רבה למקצוע המתמטיקה כאמצעי לניעות חברתית לתלמידות ולתלמידים ללא הבדל ביניהם. לעמדות אלה של המורות יש חשיבות בכל הנוגע לתפיסות של הזדמנויות חיים שמעבירות המורות לתלמידים ולתלמידות כאחד.

בהתחשב בכך שהחברה הישראלית בת זמננו ובכללה המגזר הערבי המסורתי, מרובדים על פי מגדר, ממצאי המחקר הנוכחי הם בעלי חשיבות רבה למערכת החינוך הערבית, ולא פחות מכך, לידע מדעי באשר למערכת ההזדמנויות הקיימת עבור כל המורים בעיצוב העתיד התרבותי והתעסוקתי של תלמידיהם ומכאן - של החברה בה הם חיים.

סטריאוטיפים מגדריים במתמטיקה אצל תלמידי בית ספר יסודי

Gender stereotypes in Mathematics among elementary school students

Zvia Markovits

צביה מרקוביץ

תחום המתמטיקה קשור מאוד למגדר. מחקרים מצביעים על פערים בהישגים במתמטיקה בין בנות לבנים, לרוב - לטובת הבנים. הפערים מוסברים על ידי שתי גישות עיקריות: האחת טוענת כי הפער נובע משוני ביולוגי מולד בין נשים לגברים; השנייה טוענת כי הפער נעוץ בגורמים חברתיים וסביבתיים. בשנים האחרונות יותר ויותר מאמרים טוענים כי הגישה השניה היא המתאימה להסבר הפער המגדרי. כיוון זה מקבל חיזוק ממחקרים שעוסקים באמונות של בנות ובנים כלפי מקצוע המתמטיקה, מחקרים אשר מראים כי ישנם הבדלים מגדריים באופן בו בנות ובנים תופסים את מקצוע המתמטיקה ואת היכולות המתמטיות שלהם ושל המין השני.

במחקר שערכנו בקרב תלמידי כיתות ד', ו-ו' מצאנו מספר הבדלים מגדריים. מצאנו למשל כי לבנים יש תפיסה עצמית גבוהה יותר בנוגע ליכולותיהם המתמטיות; הם חושבים שהם טובים יותר במתמטיקה מאשר בנות, שהמורים ידרגו אותם במקום גבוה יותר מאשר את הבנות בכיתתם, ושגם ההורים ידרגו אותם במקום גבוה יותר. כשהצגנו שתי תמונות, אחת של אישה ואחת של גבר ושאלנו את התלמידים מי לדעתם עוסק במתמטיקה, רוב הבנים כמו גם רוב הבנות אמרו כי זהו הגבר.

המחקר מעלה שאלות הקשורות במורים: עד כמה מורים המלמדים מתמטיקה בבית הספר היסודי מודעים לסוגיות המגדר בתחום המתמטיקה, ועד כמה נושא המגדר מהווה חלק מהכשרת המורים ומפיתוח המורים בפועל.